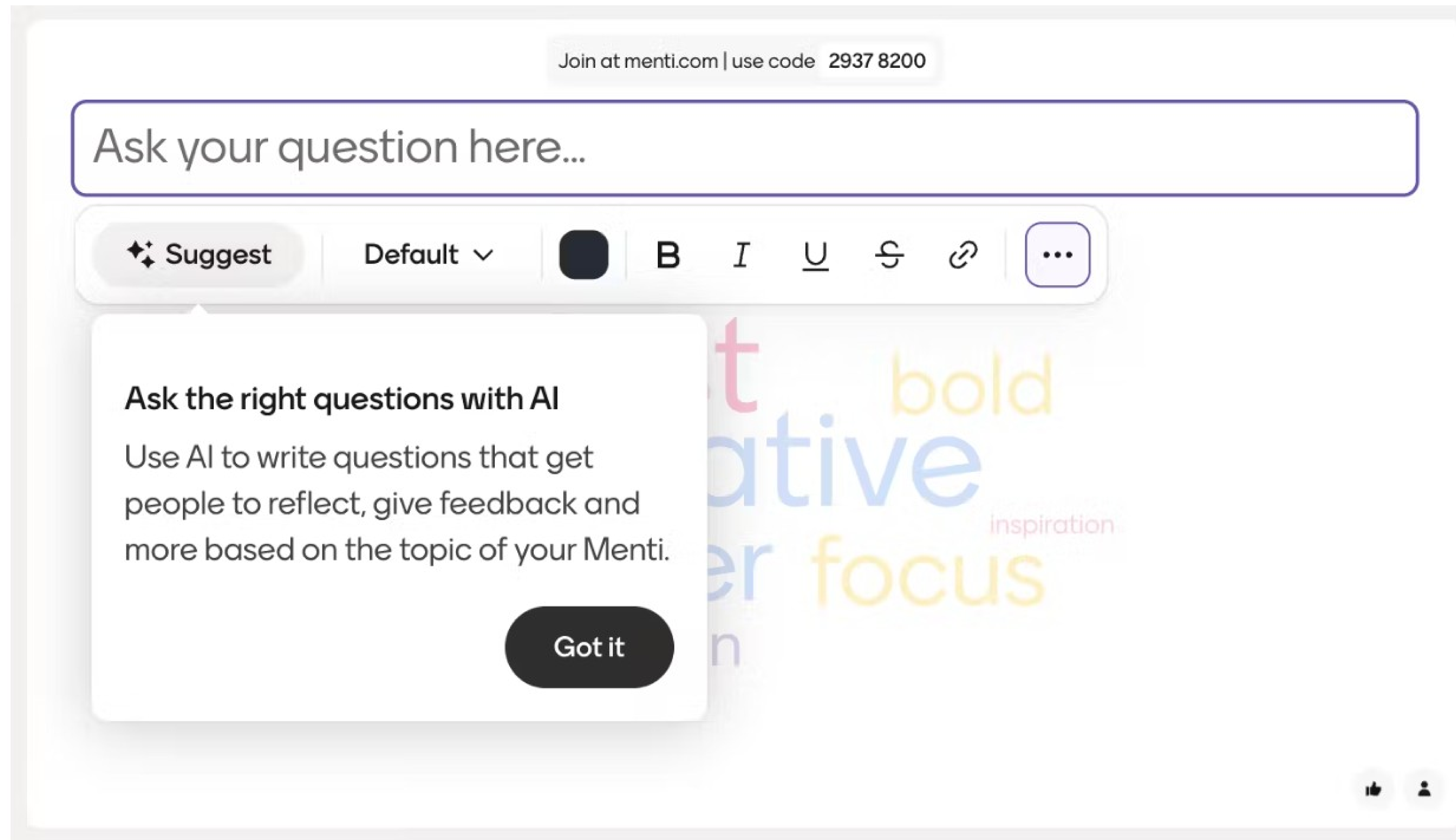

Om artificiell intelligens

**Menti använd vid SND:s nätverksträff i Malmö
23 oktober 2025**

**Temat för dagen:
AI och forskningsdataprocessen
Hur kan vi använda AI för att förenkla
arbetet att tillgängliggöra data?**

(Hur AI blir en självklarhet...)

Var är du?

53 ✓

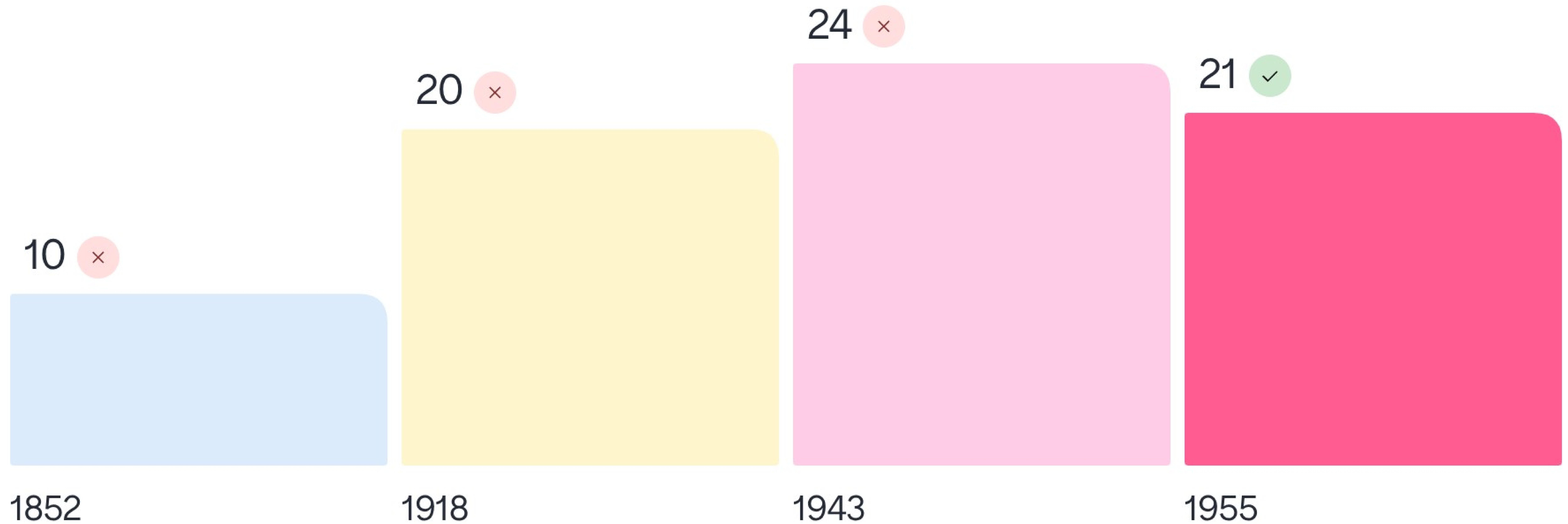
I Malmö

21 ✓

I Zoom

När skapades begreppet "AI"?

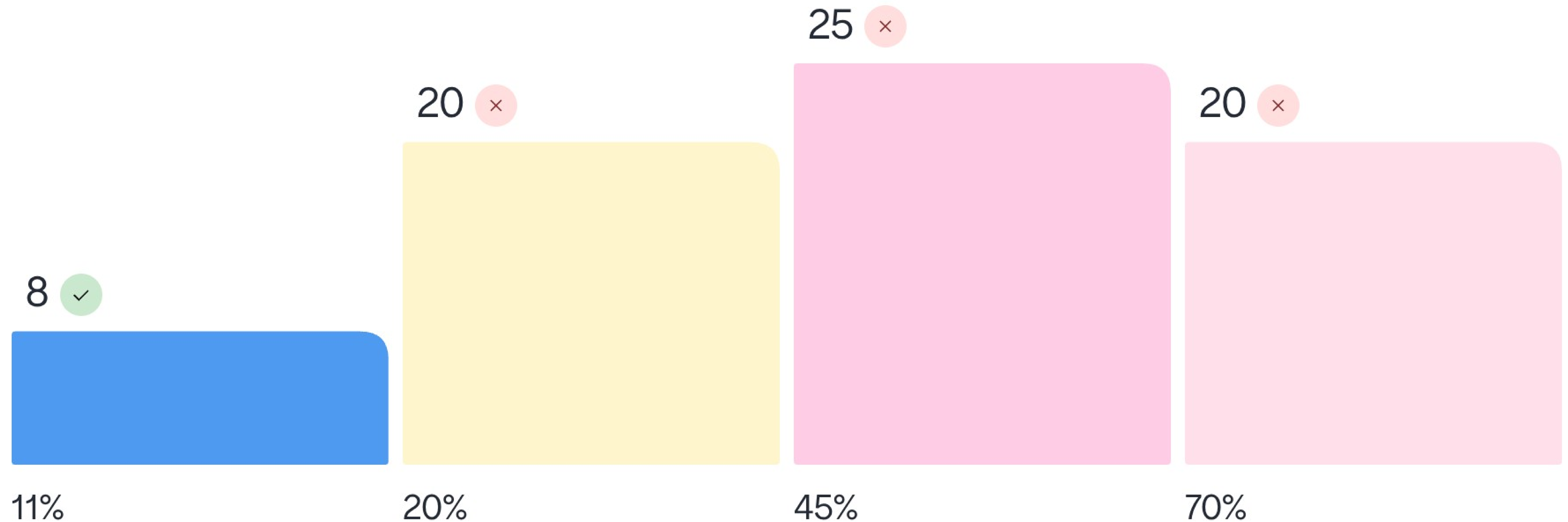

När skapades begreppet "AI"?

- Rätt svar: 1955
 - John McCarthy myntade begreppet "artificial intelligence". Definition: "the science of making machines do things that would require intelligence if done by men" (M.Minsky)
- Fel svar:
 - 1943 – Alan Turing skapade Enigma
 - 1918 – Emmy Noether skapade Noethers sats
 - 1852 – Ada Lovelace arbetade med *The Analytical Machine*
- Första referensen *inom fiktionen*:
 - 1872 – Samuel Butler, *Erewhon (Landet ingenstans)*

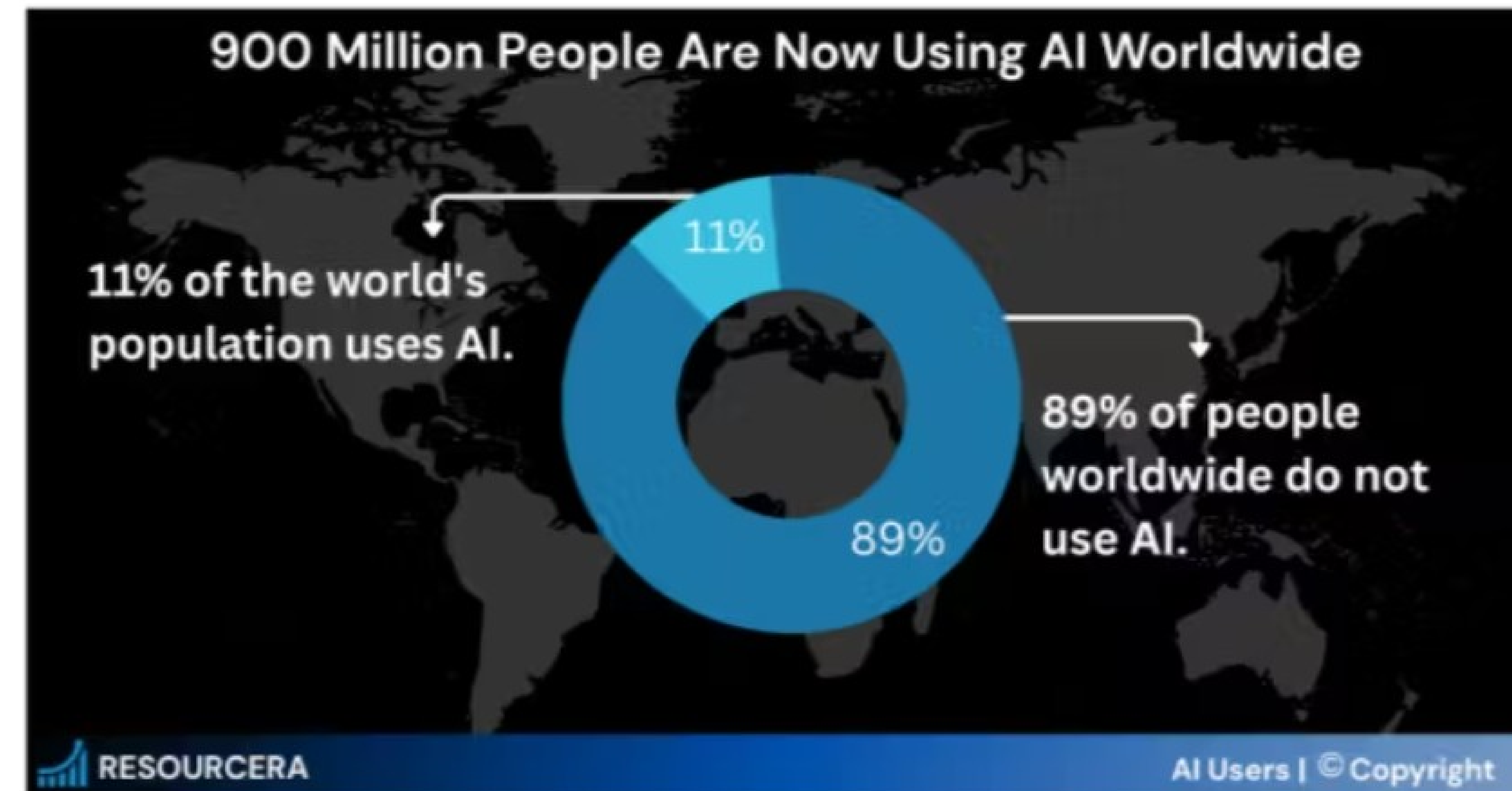
Hur stor andel av världens befolkning har tillgång till AI-verktyg?

Observera att "rätt svar" beror på vilken källa du ser till (se följande två slides).

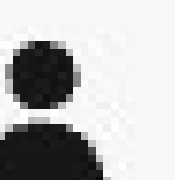

How Many People Use AI Around The World

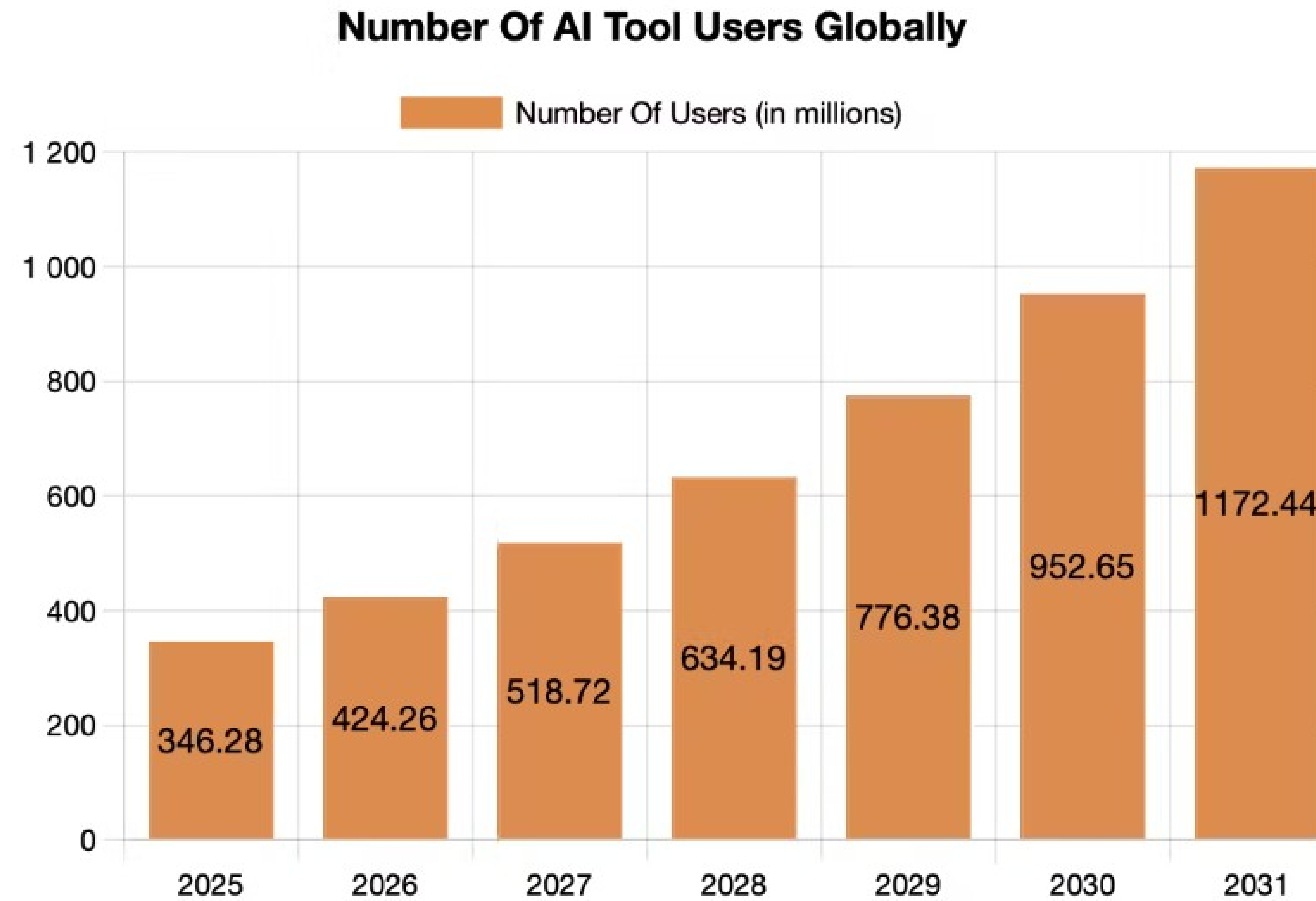
As of 2025, around **900 million people** actively use AI worldwide. That's roughly **11%** of the global population.

<https://resourcera.com/data/artificial-intelligence/ai-users/>

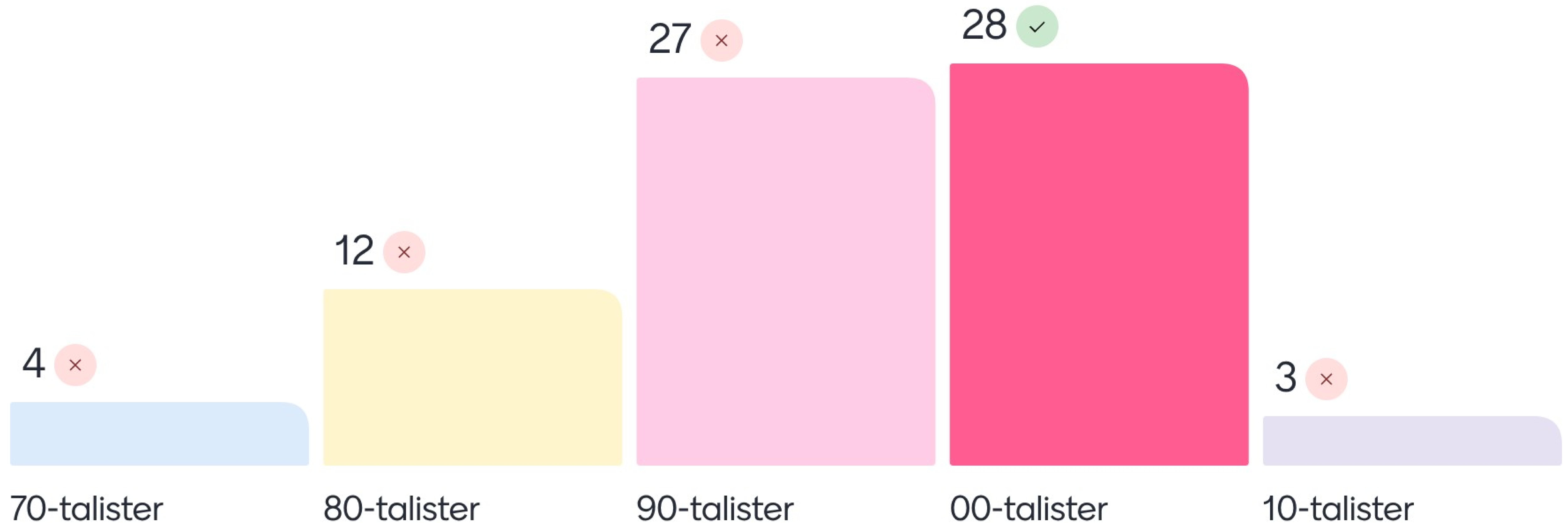

Over 1.1 billion people are expected to use AI by 2031, making it one of the fastest-adopted technologies in history.

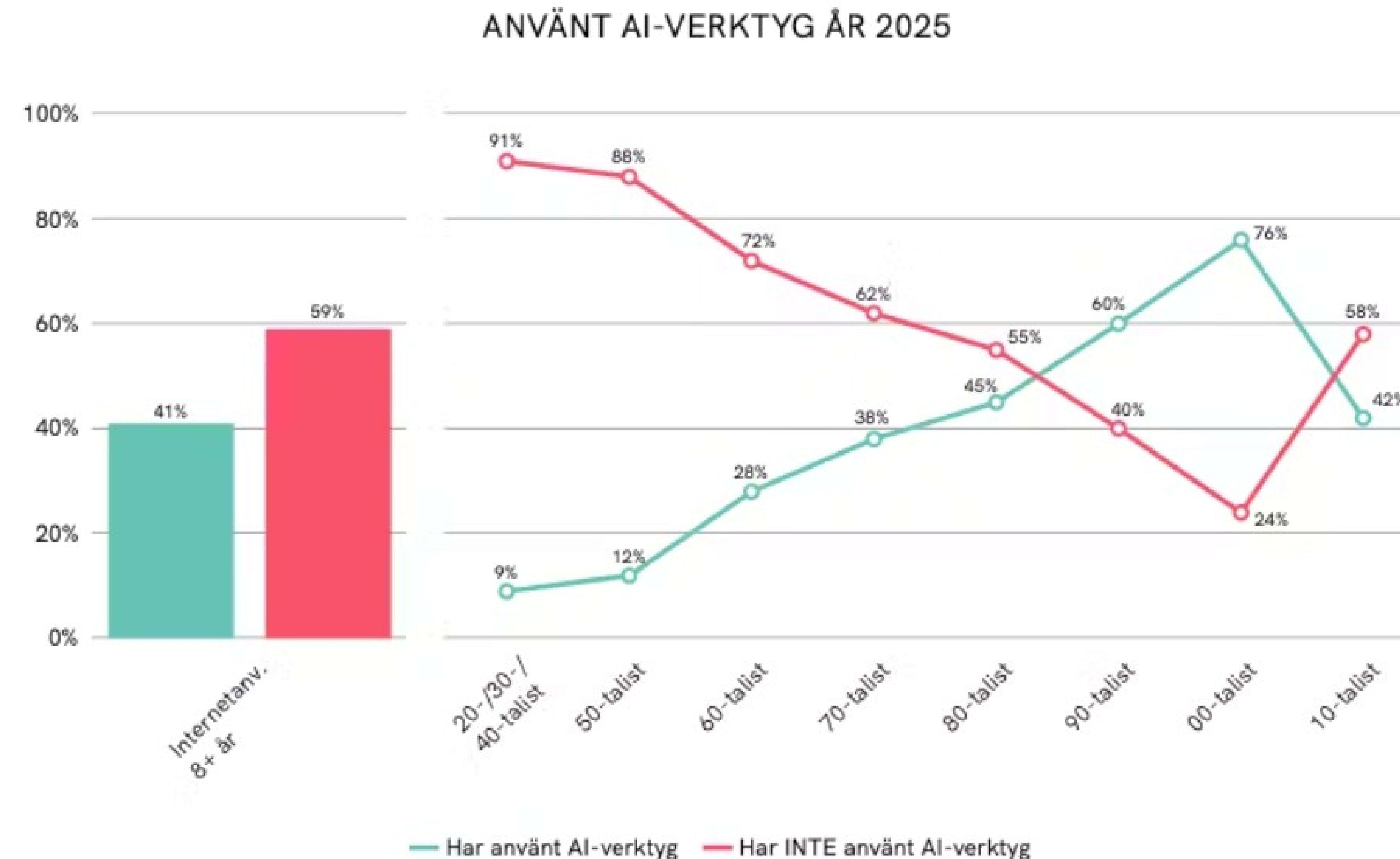
<https://www.digitalsilk.com/digital-trends/ai-statistics/>

Vilken åldersgrupp i Sverige är de största användarna av AI-verktyg?

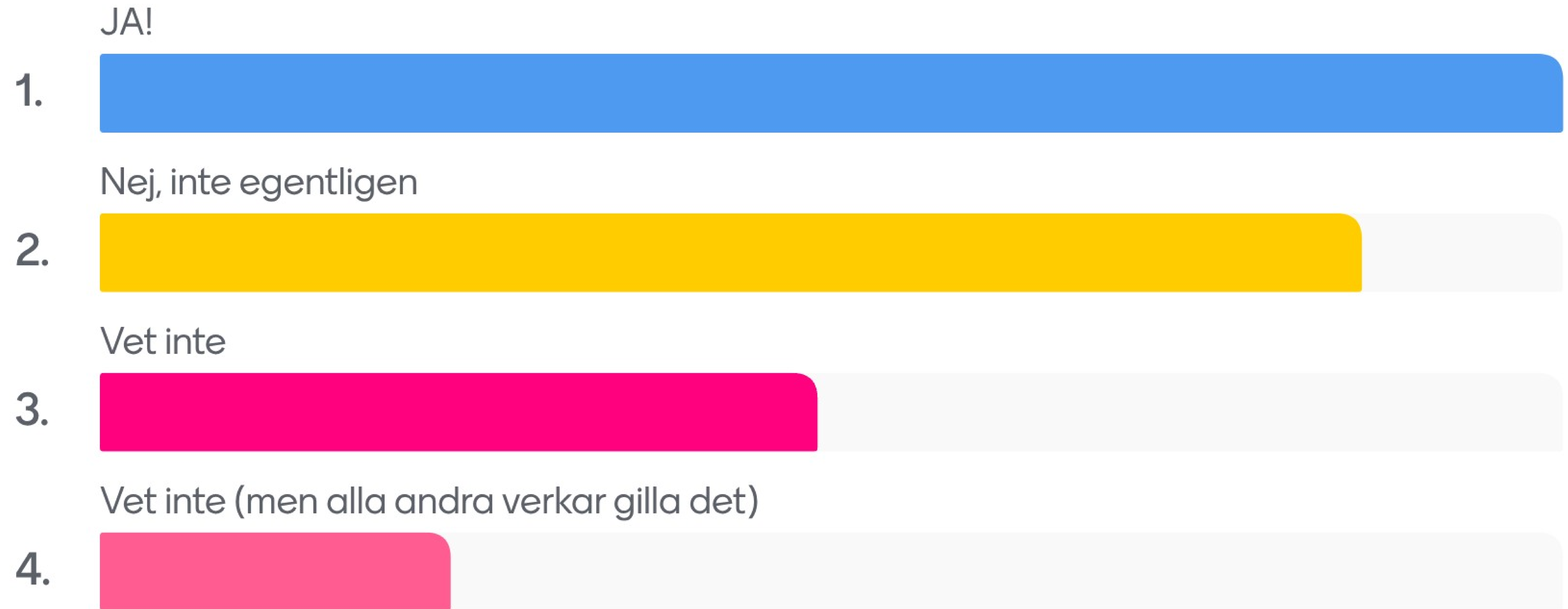
4 av 10 svenskar har använt AI-verktyg år 2025

Fråga: Har du under de senaste 12 månaderna använt dig av några AI-verktyg?

Svenskarna och internet (Internetstiftelsen 2025)

Gillar du utvecklingen mot AI?

FRÅGOR ATT DISKUTERA:

AI och metadata, är det en bra kombination?

Vad vill ni helst se för utveckling på den fronten?

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

Mer interoperabel, AI kan göra metadatan mer enhetlig

Ta fram metadata för enskilda variabler från script

Allt som underlättar för forskaren är bra

Miljövänlig utveckling

Smidigare process för forskaren

Verktyg för hantering av "gammal data" inför arkivering och delning.

använda AI verktyg för att hitta relevanta dataset (genom att söka igenom Metadata som är tillgänglig)

Höja kvaliteten på metadata

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

Minska tiden för att skapa metadata för forskaren genom hjälp från AI, tex som i demon från RISE.

används för att via extrahering från text i dokumentationsfilerna och textbaserad data föreslå nyckelord/ämnesord

AI-granskning av metadata

Underlätta för forskaren när data ska delas

Klassificering av variabler i dataset

första steg att göra det utifrån title och abstract för att taggna subject/keyword

Utifrån ansökningar, DMP (och eventuella datafiler) skapa readme-filer, och i förlängningen, generera metadata för databeskrivningar/-publiceringar.

Öka hittbarheten, användning av kontrollerade vokabulärer

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

Metadata befintliga
(dåligt beskrivna) data

Automatgenererade
datahanteringsplan

Underlättande för forskare
att dela data genom en
snabbare process mha AI.

Underlätta i skrivandet
av datahanteringsplaner
och etikansökan

använda ai för att utvärdera
en post i DORIS före
publicering för att göra en
form av granskning före det
skickas in

Förutsättningen för AI är
i mycket att vi har bra
metadata.

Skapa systematik i hur
metadatafält ska fyllas i.

Hjälpa till att städa data
efter avslutat projekt -
underlätta publicering.

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

Risk att skrämma bort forskare som arbetar med känslig data/personuppgifter genom användning av AI.

Skulle man kunna använda AI som hjälp för att hålla DMP uppdaterad.

Data-städning (affilieringar t.ex.) Omvandla fritext till kontrollerad vokabulär, eller ännu hellre PID.

Få ut metadata enligt en specifik standard

AI måste få träna på bra och berikad metadata, kanske inte på majoriteten av metadatatapublicering.

Koppla till standardiserad terminologi

Underlätta urvalet av metadata. Men det vore bra om AI verktygen var transparenta och motiverade sina förslag.

göra känsliga data till syntetiska data för att lättare återanvända den

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

Kontrollera nivån av
"reusability" i data

Klassificering
handlingstyper

Automatiserade
kureringskontroller för
compliance med EU-krav (
se EU Horizon Zen, CERN
jobbar med det här)

Automatgenererad
datahanteringsplan -
hurra!

Kanske inte rena svar. Utan
snarare resonemang kring
förslag på metadata.

Sökbarhet för skyddsvärda
metadata utan att
exponera metadata publikt

Att förenkla
användningen av AI till
FDR samt forskarna.

Metadatasättning av
dataset (testa
kortspåret först).

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

ai-asisterad sökning på researchdata.se som föreslår träffar utifrån sökfrågan utöver befintlig textmatchning

Populering av metadatafält i Doris. Sänker tröskeln för forskare.

Säker tjänst som kan hitta data, koppla till rätt forskningsprojekt och extrahera metadata från i våra olika lagringsytor (findable)

Söka okända dataset från lärosätet (utanför Doris..

AI kan skapa rikare metadata. eller nya ingångar till vad som är relevant metadata.

Hjälp till forskarna att skriva dmp (och arkivplan) utifrån ansökningsdatabas m.m.

Kan AI hjälpa till att skapa struktur i datahantering under hela forskningsprocessen. Inte spara allt till publiceringsstadiet på slutet

output enligt vald existerande metadatastandard som också valideras (mot motsvarande valideringsschema)

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

Fylla in metadata för skapare baserade på utkast till en artikel eller liknande. Att mata in information om skapare ta ofta mycket tid för forskare.

Kvalitetskontroll av metadata (omklassning av felaktigheter t.ex.)

generera / förselå metadatastandard och valideringsschema utifrån data input

Att ge tillstånd till AI för att hantera känslig information.

DMP-assistans under projektets gång: ej hjälp att skriva DMP, utan snarare en AI-assistent som påminner om/uppdaterar DMP under forskningens gång

Kontrollera FAIR-nivå (inte bara gällande "antal ifyllda metadatadält" utan genom att inhämta information från tex dokumentationsfiler och annat.

Plocka ut relationer från t.ex. Data-Availibility Statements, eller Funding, och acknowledgements.

Att quickfix-lösningar och copypastemallar kom från forskarområdena själva.

Vad vill ni helst se för utveckling vad gäller AI och metadata?

Indata - diskussion
behövs om vägarna

Ökad tillgänglighet för
informationsdrivet
beslutsfattande i samhället,
som de redan gjort i
Danmark i årtionden.

Tack för din medverkan!

